

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНА ЗА СРЕДНУ:
 ЗА ГОДИНУ 24 ДИНАРА, НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИНАРА, НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИНАРА.
 ЗА ПОСТАВ СЕМАЈ НА ВАНКАСНОМ ПОКЛОТНОМ.
 ЗА ГОДИНУ 30 ФРАКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФРА. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФРА.
 ЗА ДВОСТО-СТАРСКИ:
 ЗА ГОДИНУ 15 ФРА. У БАНК., НА ПО ГОД. 8 ФРА. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 ФРА.
 ЗА СВЕ ОСТАВЕ ПРАВЕ:
 ЗА ГОДИНУ 25 ФРА., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФРА., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФРА.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ
 УРЕДНИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЛ. Г. ТОНЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБРАЗЛОЖ. ВЕНАЦ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ PUT 20 ДИНАРА, НАРА ОД ПРВА, А ПОСЛЕ СВАКИ PUT 10 ФРА.
 ЗА ПРИЛОЖАЈО ЗА НАРА ДИНАРА ОД ПРВА.
 Рукописи шаљу се уредништву, а послата администрацији,
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 ПРИБИЛИШЕ НЕ ПРАВАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Од нове године настаје нова претплата на „Српску Независност.“

Ко је рад да држи наш лист, нека се пријави и пошаље претплату, јер се од нове године лист никоме неће невересију давати.

Наручбине и претплату примају све поште у Србији. Осим тога може се свако, коме је угодно, претплатити код најближих скупљача или код подружнина „дружине“ а потпомагање Српске књижевности.

Рукописи нек се шаљу уредништву, а огласи и претплата администрацији „Српске Независности.“

УРЕДНИШТВО.

Народна банка с погледом на Бонтуов предлог.

+

Сваки повчани земаљски завод засепа јако у друштвени живот народа, те може служити како на корист тако и на штету самој земљи. У историји можемо наћи много примера, да су такви заводи довели напредне и развијене земље готово на крај материјалне пропасти, и да је дуго времена требало, да народ опет дође до неког ступња доброга стања и да бар од чести заборави и накнади огромне губитке. Један такав пример имамо под владом краља француског Лудвика XIV. Оснивање и пропадање банке Ла-ове, која је имала задатак да помири раскоштво ондашњег времена, и да поправи финансијски непоредок државе, може и сад свакоме служити као огледало — куда мора одвести презирање природних основа повчанаг обрта. Како је сјајно банка Ла-ова започела (1716 г.) тако је сјајно за четири године свога живота и пропала. Она је за то кратко време готово као француски народ увукла у своју пропаст, и као за освету оставила свога творца — иначе имућног и даровитог човека да као пројекат у туђинству свој живот оконча. И од тога времена до данас, како се измено положај

друштвени? Што се у оно доба само мало ризично звати могло, то је данас опасан корак; што се онда свршавало код куће, то сад прелази у иностранство, и ако се онда народ од својих погрешака могао сам излечити, то га сад обично лечи туђинац.

За то народи, а особито народи који стоје на ниском ступњу свога материјалног развитка, не могу бити доста смотрени, кад имају намеру, да код себе установе такав већи завод; и то тим више, ако се такав ствара под утицајем, на још од стране државе одликује особеним повластицама, те тиме тако рећи, излази из круга обичних таквих завода. Тада се пред нас стави озбиљно питање и велика одговорност, да ли је већаштво, коју отуда очекујемо, или једна, која с њоме равномерно корача.

Пред нама стоји тако питање са оснивањем народне банке — за коју већ и статута у нацрту предани били финансијском одбору последње скупштине. Ствар није доспела до тога, да се реши; и ми се можемо томе само радовати. Имамо времена, да бар мало проучимо тако за нас важно питање; и да тим више спремно приступимо к решењу тога значајног задатка.

Јаван претрес ваља желети још и за то, што је така установа код нас нова, доста заплетена, а морамо овде искрено признати, и што је нашем народном представништву мало позната. Истина да је у нашем народном представништву трговачки ред заступљен у доста великом броју; али опет и ту је врло мало лица, која су ближе упозната са основама и пословима банчанинства, са оним преважним односима, који владају између појединих чинилаца те радње, и са користима и штетама које из целог изиру.

Да бисмо к томе и од своје стране нешто припомогли — а у исто време и поднесеним статутима од чести мало критике поклонили, то је смер ових редака.

Имајући у виду и онај део наших читалаца, који нису довољно упознати са уређењем банака, мислимо да не ће бити излишно, ако најпре у кратко проговоримо неколико речи о банкама у опште. Немамо намере да пишемо неку расправу о банкама, него смо само ради да дамо нека објашњења, како би се лакше могло разумети оно што иде.

Све банке имају задатак да олакшају повчани обрт у земљи. При томе морамо разликовати капитал

од новца; јер кад се помешају ти појмови може свакога одвести на врло клизаве странпутице.

Под капиталом разуме се сва имовина ма какве врсте, која доноси какав доходак или какву корист; дакле овамо иде тако исто новац, сао и плут, стока и т. д. Новац је имовина, за коју најлакше можемо свагда и свугде другу какву имовину у размену добити.

Увећање повчанаг обрта може служити, или може бити потребно за свакојаке цели. Оно може служити, да потпомаже подмиривање финансијске потреба државе, да потпомаже трговину, или у опште радност, да потпомаже кредит земљорадњи, да потпомаже оснивање разних предузећа и т. д. Круг сваке такве радње изискује банку особеног састава; и мешање тих послова код једне банке никад није било од користи за банку. По томе деле се и банке по кругу своје радње. Ми нећемо те поделе до краја разлагати, јер немају за нас важности.

Од тих банака могу имати неке то право, да издају банкноте, или подобне хартије од вредности. Може бити у земљи само једна така банка са тим правом или може их бити и више.

Тако право даје нама главну поделу банака на „оне које имају право на издавање банкнота“ и на „оне које таквог права немају.“ Свака та врста може опет вршити свакојаке послове — по чему добија и своје ближе име.

Као особену врету банака поред сад назначених морамо овде споменути:

Банке, којима је највећа радња на и право, да оснивају свакојака предузећа, као што су и. п. железнице, па и друге банке и т. д.

Банке прве две врсте доста су већ старе, банке последње врсте су тековне најновијег времена. Прва таква банка основана је тек г. 1852 у Паризу над насловом „Вересијона, покретност (Crédit mobilier)“ и по обрасцу те банке основане су такве и у другим државама, а сад се употребљава наслов кредит-мобилитије и за такве банке, које горе назначене послове врше.

◆◆◆

У броју од прошле среде хвали се виделов „Листак“, како је „клуб напредне странке“ једнодушно примио мисао, да се „сам одбор напредне странке ностара о прикупљању прилога на споменик Гундулића“, те како је исте вечери пало на сто клуба 279 динара. После имена при-

ложника са приложима вели како је „даље одлучено да се позову сви пријатељи на прилоге колико који милује“.

Клуб напредне странке тешко да је тако лакоуман те да не увиди, да је тиме више нахудо ствари, купљењу прилога у Србији на Гундулићев споменик, него што јој може користити са својих 279 динара. Такве ствари не раде политички клубови, него књижевна друштва. То би био пре посао ученог друштва, коме је то требао предложити у првом реду секретар. Но како је тај секретар у првом реду „напредњак“ и виделовац, тако му је и његов политички клуб и у чисто књижевним стварима пречи од ученог друштва. „Клуб напредне странке“ могао је знати и знао је, да тиме, што је он ударно на таку општу и по себи племениту ствар свој партизански печат, смета свакоме у Србији, који тој страници не припада, суделовати у том послу. Да би ту цел тим поудајиви постигао, позива „клуб“ само „пријатељ“ на прилоге.

Очевидно је, да „клубу“ није било толико стало до Гундулића, колико до тога, да у тако невином и непотичком питању покаже, како и он божем негује заједницу свих Срба. Колико је то хвалисање ништаво види се из истога броја „Видела.“ У истоме броју доноси „Видело“ како је „цар краљ — поставио за српског патријарха Германа Анђелића,“ — па ни речи на то од своје стране! Но то би му се још могло одбити на дару. Ал у истоме броју одмах затим има „Видело“ „новије“ из Ерпег-Новога како се „вест о смрти четири жандара потврђује.“ То се „Новије“ завршује овим речима: „Веле, да су Кривошпије ове последње били с тога, што су Далматинци, убили.“

Ма, јадни не били, зар не знате, да су Далматинци Гундулићег земаљши, као и Кривошпијани, да је то један и онај исти народ, из кога је Гундулић пошљао и коме је певано песму „Османа“. И ви се не стидите разносити тенденцијозну, клеветну и очевидно лажну вест крвника тога народа, вест која би, кад би била основана, тај народ срамотила! Та ни сви бели ни пештански листови нису имали образа примити ту вест као готов новац, а ви, који се, на жалост, зовете Срби, ви, који се зовете браћа оних што их срамотите, ви примате без икакве привредбе клевету на Гундулићеве земаље у истом часу у коме купите прилоге за његов споменик

Зар г. М. С. Широпаца, председ-
ник мин. савета, министар спољ. по-
стова, мисли да се тава брука може
опрати са тричавих 25 динара?!

Гундулић би се у гробу преврнуо
кад би могао дознати по коју се
пену и ради чега куће прилози у
Србији на његов споменик.

У свом 1 броју од ове године
„Видело“ говори о „дневној хро-
ници“ о отварању „официрске ка-
сине“ прича, како је „један од ви-
ших официра“ разложио и т.д. „Ви-
дело“ добро зна да то није био је-
дан од „виших официра“, но да је
то био један *генерал*. Зашта му „Ви-
дело“ не спомиње ни чина камо ли
имена, то је сакривено у виделовој
помрчини.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

Карловачки сабор састаје се 6.
о. м. да по други пут саслуша цар-
ско решење у питању обављеног из-
бора митрополита-патријарха. По ау-
тентичким вестима саопшћене се са-
бору царска одлука, да се и избор
владике Живковића не потврђује и
одмах за тим — распустити се на-
родни посланици својим кућама. У
исто време следоваће наименовање
Гермава Анђелића за митрополита
патријарха.

Такав исход митрополитског пи-
тања утврђен је у Бечу у ми-
нистарској седници под председни-
штвом царевим, у којој су мађар-
ски министар председник и ми-
нистар црквених послова, даје ми-
нистар и Ван Хрватске учествовали.
Бан је пред својим поласком у Беч
примио депутацију карловачких са-
борских посланика и обећао је, да
ће сав свој улив употребити да се
избор Живковићев потврди. После
нашег Божића вратио се Бан у За-
греб и позвао одмах депешом вла-
дику Живковића. Све то узнемирило
је јавно мишљење у Хрватској, јер
се зна да су и Бан и влада били
ангажовани у избор Живковићев
чији брат, барон Јован Живковић
фактично управља данас Хрватском;
те се мишљли да ће и бан и влада од-
ступити, што је круна против њи-

ховог предлога усвојила мађарско
становиште. Ма како судили у ма-
ђарским и хрватским меродавним
круговима о томе, ми смо уверени
да би такав одеудан и околностима
оправдан корак Бана Пејачевића и
Јов. Живковића наишао на одобра-
вање у свима круговима који су про-
тивни гажењу позитивних закона и
да би био од недогледних последица
за будуће мађарско-хрватско-српске
одношаје.

— У Француској славе републи-
канци нову, сјајну победу. Избор
трећине сенатора, који је последњих
дана извршен, испало је са свим ре-
публикански. Више од 30 изборних
места која су заузимали стари кон-
сервативни и монархисте, задобила
је републиканска партија тако, да
од иступелих антирепубликанаца је-
два што је неколицина напаво иза-
брана.

— За озбиљност ситуације у Бо-
сни Херцеговини и Далмацији нај-
јасније говоре ови подаци:

У овај мах стоје у самој Далма-
цији 25 пешачких батаљона (реп-
менте № 14, 22, 26, 35, 43 и 65);
даје два батаљона царских стреља-
ца (№ 1 и 10); даје четири стре-
љачка резервна батаљона (№ 3, 24,
34 и 36), и један батаљон 22. ре-
зервне регименте. За војску која се
концентрише у Босни и Херцеговини
још се не зна; толико стоји да се
знатно умножава. Немачко-аустриј-
ски листови, из којих ове податке
узимамо, наводе за узрок нагомил-
ању војске у Босни „што су се и
тамо већ појавиле разбојничке чете“.
Бадава, аустријска управа у Босни
баш се брине за сигурност Босанаца!

— Познати конзервативни држав-
ник мађарски, барон Павле Шењеји,
повлачи се у приватан живот. Ше-
њеји је редовно пред важијим до-
гађајима одступао са политичке по-
зорнице, да не носи одговорност за
дела владе угарске с којом се није
могао сложити.

Нешто званично

Бечки листови доносе ову ноту
српског посланика у Бечу:

„Кнежевско српско министарство
спољних послова јавило ми је, да

би кнежева влада здраво срећна и
здрово благодарна била, кад би ви-
сока ц. и кр. влада одобрила, да се па-
рици српског државног зајма котира-
ју на бечкој и пештап. берзи. Ослања-
јући се на досадашњу предузетљи-
вости и благоволењу ц. и кр. владе,
слободан сам по налогу кнежевске
владe молити високославно ми-
нистарство да посредује, да се ова жеља
кнежеве владе испуни, и т. д.

(потписан) Христић.

ИЗ ЛИСТОВА

а. РУСКИХ

„Правител. Вест.“ (№ 275) доноси вр-
ло значајан чланак, у коме претреса са-
дање политичко стање у Европи, те до-
дире и забачење српског митрополита
Михаила и вели: „не ћемо да се упуш-
тамо у разматрање тога чина са такве
каноничке или са гледшта каквих др-
жавних мера, но ћемо приметити само
то, да је тај факт сам по себи, са
свим ретка појава у славенских народа,
где начело народности и православа
сачињава основу државног живота. По
томе садашња промена у Србији мора
произвести тежак утисак, а особито за то,
што се сам митрополит уздржава, да се
обрати званичним протестом правосла-
вним црквама“.

Ко зна како обавриво мери тон и ре-
чи овај руски званични орган, тај ће
тек моћи схватити уреду, што је Ру-
сија осећа, забачењем српског митро-
полита Михаила. Појмиће се и то, шта
се хоће да каже оним речима, које го-
воре о протесту митрополитовом. У Ру-
сији се схваћа са свим коректно поло-
жај позавара правот цркве, и по
томе се држи, да би она имала потпуно
права да протестује против незаконо-
ности, коју је садашња влада над њим
извршила. Не мисле у Русији тим речима
да криве митрополита, но хоће да пока-
жу како је он притишњен од стране
„виделовачке“ владе, да несме ни оним
правом да се користи, што му га ње-
гон положај и црквени канои дају. За-
нета тежак је положај, чинити употребу
од свога права, онда када се сама влада
мало обзире на закон и право, но тражи
разлоге сваком своме делу у грубој си-
ли. Овако се ово тумачи и у Русији и
код нас, и ово је занета коректан по-
глед.

Господине.

Иа она два писма од „једног старог
либерала“ која су ту скоро наштампана
у нашим новинама, ја би, ако дозволите

имао да учиним једну малу примедбу.
Тако:

1. Име „либерал“ за време свето-ан-
дрејске скупштине (1858) не беше по-
знато, ово се доцније појавило у „Видо-
дану“ као име догрдно, под насловом
„усијане главе“, којим именом беху по-
чаштовани људи од год. 58:

2. тамо се вели, да су свето-андрејци
од год. 58 изгубили парницу просто зато
што нису рачували са временом, у коме
су живили, и са људима, са којима су
имали посла, — а ова поставка нестоји.
Свето-андрејци од год. 58 изгубили су
парницу просто зато, што је васпостан-
љена династија, изневађена и сама брзим
и ванредним догађајем, стајала на рас-
путици; или да с народом предузме ре-
шавати унутрашња животна питања, а
да се остави сваког дипломатисања с
пола, на да гледа пре свега да уреди
своју забатаљену кућу унутра, и тада
би имала поћи пространим путем, који
јој беше прокрчила свето-андрејска ску-
пштина; или да пође путем противних
томе, што је васпостанљена династија
основани се на партију од год. 42 и
уредила.*

с поштовањем

Јован Илић

члан држ. савета у Београду

ЧАСТАН МИР У СТАРОЈ СРБИЈИ

Једини врло незгодним случајем шта-
марским пресечен је зватан део вла-
дина частан мир у Старој Србији, који је
требао да дође одма после одломка у
37 ом. броју нашег листа. Ми ту погреш-
ку исправљамо.

Nè l'aggiog doloro che ricordars
del mio Jellice Nella Miseria.

Међутим против ових старих истори-
јских светиња сада баш као да највише
и бесни рука варваринаво. Турци су
све могуће чинили — наравно из соп-
ствених разлога — да ми не даду виде-
ти ове старе српске цркве, али ја ипак
пронађем да је црква Светог Петра бли-
зу Новог Назара — дакле је путем про-
тражити — ту скоро претворена у во-
јени магацин; као и да дивни остаци
цркве Св. Ђурђа (Ђурђеви ступови) на
вису савузе у месту касарне. Остатки је-
дне друге цркве близу Митровице, та-
кође скоро су рутини камеи по камен,
по зановести дотичног наше; и велика
је опасност да, под садашњом авархијом
турском постане црква недочекају оношто
је њихова сестра у „Српском Цариграду“.

* Дајући места овим прстава у нашем листу
не можемо а да не приметимо да ми не вла-
дамо разумеу и мислима њиме „старог либера-
ла“ и поштоманог г. Јована Илића, јер докле први
имењу осталога, тврди, да се није рачунало с
људима, с којима се имало посла, — не видимо
ни г. Илић да што друго наноси, но, напредити
другим речма то самц потврђује. Уредник.

ЛИСТАК

Војничко побратимство.

Нова година донела нам је једну
нову војну установу.

Официрски кор гарнизона бео-
градског отворио је ових дана офи-
циску касину или, боље рећи, о-
фицирску дружину. Ми од своје
стране поздрављамо тај нови завод,
који и у осталим европским војска-
ма постоји, с истинитом радошћу и
жељом нашим официрима од свега
срца: *Срећно и напредно да је!*

Војничко удружење није, празна
реч, оно има дубоког значаја а
тепских обавеза. Војничко удруже-
ње значи управо: *Сви за једног, а
један за све*, у радости и жалости
у срећи и несвоји, у животу и у
смрти. *Сви за једног и један за све*,
када војска под победним застава-
ма с радосним усклицима побеђеног
душмана гони. *Сви за једног и један
за све*, и онда када после претрпелог
пораза с неисказаним напорима тре-
ба животом и крвљу сваку стопу
своје земље бранити и непријатељ-

ско продирање заустављати, када
поједине чести подобно оним Шпар-
танцима код Термопила и оним Кра-
јишницима код Малборгета живот
жртвују, да цело спасу; кад поје-
дини живот излажу, да друга свога
избаве, или када Иван Косачић и
Милан Топалица у смрт иду, да увре-
ћу част свога друга освета. Ето
шта значи војничко удружење, које
са жидима најзвизишејније врлине све
чланове једне војске веже.

Осећања не развијају се ни у
ком другом сталежу тако брзо и
тако узвишено као у војничком под
непрестаним променама радости и
несвоља победе и пораза, које ратни
живот собом доноси. С каквим се
заносом грле другови после доби-
вене победе — и где се још
доказује другарска верност крвљу
и животом у часу опасности тако
као међу војницима? Војничко уд-
ружење већ у мирно доба носи мно-
ге утехе са собом, али у рату, у часу
тешке опасности и испита оно је
једина утеха и наклада онога који
се за општу ствар добровољно све-
га одрекао, и за њу крв и живот
на жртву приноси.

Од неких страна чуле су се већ
пре немиле оцене о оваковом удру-

жењу, као да се тим образовање
особите касте и отуђивање од ос-
талог грађанства намерава. Ми др-
жимо да су такве оцене и неосно-
ване као и превађене. Данас поред
начела оружаног народа да у дру-
гим већим државама, где су друш-
твени односи оштрије обележени
никог ни на ум не долази да вој-
нички сталеж кастом назове — а
да камо ли код нас где смо тако ка-
зати сви војници осим деце и ста-
раца, а и они су у своје време
војници били, а они први би ће,
кад њихово време дође. У осталом
скоро сваки дан пред нашим очима
бивају скупови и састанци учитеља,
лекара, професора и разних еснафа.
Политичке партије образују се и
држе своје редовне састанке на још
никоме није на ум дошло, да их
због тога кастом назове; али може
бити да некоји људи мисле да су
та права и те слободе само за нас
остаде добре, а да војницима који
су и онако свију и грађанских и
оштег човечијих права лишени који
треба да себи само даду од нас
порез наметати и да ћуте кад их
ти људи нападају — ни тог једног
права састанка друженог не треба.
Одвојеност ловаца у коме ће се

официри састајати не само да нема
никакве кастичне цели, но је сввр-
шено потребна и оправдана, јер ће
се, у колико ми ствар схваћамо, у
том удружењу израде појединих
официра читати, а и по свој при-
лици подобно страним војничким у-
дружењима и нека војна предавања
држати а све то не може се у јав-
ним кафанама радити, нити би који
газда на ту цел своју кафану дао.
Дале, да речемо по души једну реч —
у једној се чести нашег младог света
нажалост таково оторчење према офи-
цирима и војци разлико, да и офици-
ри од познате мирољубиве нарави
често по кафанама и непријатне су-
кобе долазе, па се осетила потреба
да се таквим немилм појави колико
због општег умривања, толико и у
интересу самих официра избегну,
јер официрски положај не дозвоља-
ва му да се с таквим људима на
јавном месту неусје и грди и — њи-
хове грдње враћа; — не одбије ли
такових напав одлучним начином
он губи добро мљење својих дру-
гова; повуче ли пак сабљу, извесне
странке подигну вику као да су Тур-
ци Колубару прегазили, па г. ми-
нистар војни обичао онда таковог
официра ставља под суд — од чега

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Призрену. У овим крајевима ауторитет турских званичника као да је још моћнији од ази апсолутно немоћан за добро. Ни садања анархија влада само по себима унутрашњости, него се и на главним друмовима царским. Поштанска служба савршено деморалисана, и према из Босне или Србије, за неколико сахати места од границе, путују најпре сувим у Соау, затим путем у Цариград, па онда опет морем у Варну, одатле сувим до Дунува, па онда Дунавом до неке, па онда опет до ази бога дугим сувим путем на адресу! Па кад би се још и тим наопако околним путем имало довољно среће да се што уредно добије него ето у Новом Пазару један турски чиновник из поште донесе ми једно отворено писмо с молбом да му прочитам адресу. Писмо је било предато у Србији и разговорицима словима адресовано кајмакума Нове Вароши — дакле званичној глави једног еуседног места! Као што навестих, главни друмови су овде пуни ајдука, него у том погледу домета, ни у Босни није боље под аустријском владом: јер за време целог путовања по тој провинцији, једнако сам наилазио на места где су разбојништва почивава, или сам слушао о новим случајевима. Тако у Чајници, аустрајским жандарима испало је бидо за руком да донесе крваву главу једног ајдука, који је ту скоро опљачкао и убио био једног њиховог чиновника у рејону „меншовите окупације“; али у Пасеву на два дана пред мој долазак десно се још један гори суучај по сахата места од вароши, па још на самом оном војничком друму! Па и ја сам чак имао срећу срести се са таким једним пензионером на путу између Сјенице и Новог Пазара. То беше један Турчин одеша по обичају краја му и, паравано, са потпуним арсеналом за појасом. Он баци један љубоштан поглед на ме, презриво разгочи очи на моју пратњу састављену из два коњика и — мирно оде својим путем! Мој коњичан (хришћанин) и пратиоци (заптите) рекосе ми да је то један од најпознатијих ајдука и разбојника округа, али нико ни прста не помомли да му приступи и да га ухвати — ма да су двоје њих били на коњу а он пешке, него га пустише да дочека у заседи каквог будућег и незаштитеног путника.

(Сад види наставак у 41-ом броју)

ДОПИСИ

Приштина 30. Нов. 1881.

Не мојте се чудити, што вам се одавна из ових крајева не јависмо, јер од неко доба а нарочито од пре једну годину дана, изгледа нам као да су у вашој слободној Србији све везе са овим

народом коначно прекинуте и сваки појам о нама амо да је у сваком погледу повинштен. Лакомислени наши државници који су повод томе, незнаду ваљда да с' превртањем ствари у слободној Србији, преврта се и значај ерских будућности у свима крајевима турскога царства где народ ерски живи.

Не може се а да се не призна да има и других државника у свету, који слабо маре за будућност свога народа, али са размерно, чини нам се као да за сада нема ни једне државе у Европи ван Србије у којој стоје на управу људи крајње немарни за интересе свога народа. Србија је више него икоја друга држава позвана да сну своју снагу и моћ државну употреби на то, како би се што пре ујединила са осталим Српством, и тиме постала способном за међународни државни живот.

Вами је без сумње познато, да је слободној Србији највећа и најветија дужност да најпре сједини сво српство, па тек после да се преда своје стварном унутрашњем уређењу, али у првом и самога онетак ерскога живота на оме тропољу, наша слободна Србија пошла је од неког доба путем онаквим, који ће је можда за навек одстранити од неког још неослобођеног српства у право — Старој — Србији, од Марице и Софије до мора Јадранског и од садањих граница њених до Солуна и Орида; и једном за свагда отуђити од свега оног што се ерским именом зове и што под турском владанином стоји.

Неоправдане и силне потрешке, које се код нас једна преко друге и у политици државној и у свему иначе гомилају почеле су се поступно и амо осећати јер између осталог најцрњи утисак учинила је на све Србе у Старој Србији, жалосна вест, коју од Сеничана и Новога Пазараца добијемо, и која нас извештава о *спреми Аустро-Угарске за прелазак преко Лима у Косово и даље, чега се ради млога војска и муниција на еуседној нап граници окупирание братске Босне долачи.* Међу тим, ако је ово баш у ствари, шта ће даље следовати по Српство, чим би Аустроја газавила у Косово, и заузела железничку пругу Скопље — Солун — Митровица, може се у напред замислити а да ми овди и не говоримо.

То је дакле највећа погрешка садање ерске политике, која се мучно поправити може. Зар смо ми јадници и то задужили да нас, због наше браће, узјашу већи и гори тиранини и варвар од турчина, и то у добу кад смо у пуној нади да ће и нама једном синути сунце златне слободе и извети нас немилосрдној Европи са свима свој ственоствима нашим, са којима смо способни за самосталан, слободан и независан живот.

Заста морају странне мисли обузети сваког правог Србина, кад само учини упоређење између политике која је до пре годину дана у Србији вођена и политике која је од тог доба настала; јер до пре једне године беше, чини нам се, сва државна сила и моћ ерска управљена, поред саразмерног погледа на њену унутарност, ослобођењу и уједињењу целог ерства; а од тог доба пак, меродавни кругови у Србији са свим противним правцем ударише. Од куд и зашто овака промена, ми не можемо да знамо, јер смо далеко од вас. Па и ово по нешто што сазнамо и чујемо, ми то све дознајемо преко новина које из Цариграда амо долазе, и иначе, али сасвим ретко од полог Србина, који из ваше слободне Србије амо пређе; но о томе већ како му драго, али из тога се јасно види да народ ерски у свима овим крајевима иде на суверет злој судбини својој, којој је суштина у будућности у толико тежа у колико се за сада осетно опажа, да Аустро-Угарска монархија случајем промене политике у Србији рачуна на неосилене и тешке прилике, у којима мисли да нађе српство у овим областима турске владавине својим притиском, па да тиме и амо завлада и крунисане успех своје политике, којом је то у Србији под садањом владом ерских некаких, као што чујемо, назови — напредњака учинила.

Срце нам се цепа, кад се само сетимо оне лепе наковности браће наше Срба из слободне Србије, коју нам до пре неког времена указиваху: у храбрењу на скоро ослобођење, у одбрани и заштити од силе и незаконитих и насилничких поступака турске власти и иначе појединих бесних и самовољних турака. А од како се по Турској прочуло, да уважени наш брат и Србин господин Јован Ристић, неуправља политиком ерском, турске се апсане и казамати дупком испунише политичким кривцима — Србина, који су у цељи нашег ослобођења и уједињења са Србијом етајали у евели са бив. ери. владом, па исти се и данас екапавајући од глади и умирући у мукама даве по турским затворима, а нико се сада у Србије на њих не сећа и неће да им помогне, него чини нам се, како зече цариградска полузванична клепаца, аликујући са Турцима још ми горе отежавају положај и сатиру их. Прошла су та срећна времена, кад је Србија одржавала наш свет у ерској народности са свима обичајима и у вери православној; кад је отворала школе о њеном државном трошку; кад нам је слава учитеља и друге људе, који су нас тешили и облагорођавали, који су нас бодрили да се туђину до последњег издисаја одупremo; кад нам је Србија цркве и манастире поправљала и обиа-

љала и т. д. Па кад упоредимо то време са данашњим у коме је све то престало те је настао ужас и несрећа, онда нам изгледа као да су сада у Србији на управу државној накове швабе, који нарочито за љубав Аустрије све то пререше и обуставише, а народ ерски немилосне и бесавесно, можда за навек, раздвојише и поцепаше.

Слободној Србији подиша је Аустрија да на рачун унутрашњег раздора прекоредно и прекомерно уређује своје унутрашње послове, но доцније, по свој прилици даће јој сасвим тешко бити осигурати и обезбедити своју спешност и уклонити опасност, коју је сама на се за ово кратко време својом и сувише великом наконошћу према Аустрији навукала, јер ако још сад не запне и не обрати сву своју пажњу да све то поправи, рауаме се да ће Аустрија до који дан да прегизи Косово, а кад то буде, онда је и слободна Србија свршила своју трајност, јер се зна шта ће онда и од ње бити.

ДОМАЋЕ ВЕСТИ.

Јуче на нову годину показало је оvd. отлично грађанство леп пример своје будне свести, свога патриотизма и своје непоколебиве љубави и оданости према светом аманету народном, праћедевској ерској вери. Јуче на нову годину око 11 1/2 часова предала је депутација београдског грађанства адресу г. митрополиту у његовом скромном стану на врачару. Адреса је врло дивно и језгровито сачињена, и потписана је многобројним грађанима из свију слојева наше престонице. Безазорно може се рећи да је адресу ову потписао цвет оvd. грађанства. Кад је депутација стигла у стан г. митрополитов, нашла је тамо више одличних грађана, који су дошли да поздраве нову годину своје законитом архиепископу.

Пошто су чланови депутације, све по избор честити грађани наше престонице, предали г. Митрополиту адресу за језгровит усмени поздрав, г. митрополит је одговорио и захвалио се депутацији својом познатом златоусном речотошћу. Речи г. митрополитове потресле су срца свију присутних, и из свију грла захоридо се као један глас: „живио наш законити архиепископ, дај Боже да нестане неправде, да јој се траг сатре, и тебе да видимо опет на твоме узвишеном месту, да нам и даље послужим на понос и дикунану, наше цркве и миле отаџбине.“

он све и ако га његови другови не осуде опет поред све непријатности још и знатну штету има, јер мора свој путни трошак, а кад кад и дијурје својих свеодока плавати; све то износи 12 до 15 дуката или у живој саници представљено, месечну плату једног потноручника, који би из Ваљева у Београд, из Врање у Ниш ради тога путовати морао. Зато је ради избегавања таквих сукоба, обрзавана ерскиреког удружења са свим разложна ствар, да се свет умирком је до мира. Официри су се уклонили па неће никог да траже, и они који би још даље хтели кавгу да замећу, нека сами себи припишу оно што их снађе.

Покрај свега овога официрско удружење имаће — надамо се још друге користи. У њему ће се што је до сад само ретко било — сасажати и старији и млађи официри сваки дан, па ће млађи тим заједничким живљењем са својим старијима добити оно учтиво или и слободно понавтање што Француз зове *dégage* и отрести ону за поглед непријатну укоченост ерских увек па и у најповерљивијим и најпријатнијим односима на службу и званичност и млађе дречи и сачиње.

Официр по свом положају долази сваки час у додир с бољим круговима па треба да у друштву неку прилагодност показује коју свет назива добрим тоном и тактом. Ми себи представљамо све официре од највишег до најнижег чина ван службе за савршене другове, али то другарство не искључује учтиво и деликатесу међу свима, поштовање старијих од млађих и уважење млађих од њихових старијих, јер то већ правила васпитања од сваког изображеног човека захтевају. Наравна ствар да ни једни ни други и у најпријатељскијим другарским односима не смеју горе означених граница прелазити; или као све на свету и тај се такт добија само вежбањем а зато је удружење најбоља прилика, само морају старији своје млађе другове призивати и с њима се дружити па ће и једни и други користити од тога имати, јер ако је из почетка тешко младом официру прави такт удружења са својим старијим наћи, будите уверени да није ни за старијег тако лако ону меру погодити, која не да на себе, а и млађег не стеже и не везује.

У удружењу ће се разговори и

претресања о чисто војничким стварима повести, па ће многи на лак и пријатан начин своје знање обогатити — други погрешно сватање исправити, — у опште из разговора упознати и са многим стварима које гарнизона служба пред очи не доводи али су у рату врло потребне и важне. При таквим приликама, развија се тек прави официрски такт и самосавлађивање толико потребно сваком војном старешини, јер тим приликама млађи официр навикне се уважавати туђе мњење, не упадати другу у реч — и привуди га, да потражи зреле основе за побијање туђег мњења. Многе и многе ратне прилике ту ће се проћи, па данас или сутра многи од отих официра, кад у рату у згодну прилику дођу, неће изгубити главе и духа, већ ће озма знати шта треба радити. Није претерано тврдити, да је такво претресање корисније него ли само читање теорије. Старији официри навикауће се тим приликама уважавати нека мњења својих млађих, и увериће се да двојица увек више знају него само један од њих. Ретки су људи који сами све знају, али вештина вође астоји се у томе да је кадар

корисно познати и усвојити, — они ће мало по мало до убеђења доћи да ранг не доноси и памет, већ да је у науци онај најстарији, који највише зна. Али најживља корист удружења таког биће, што ће се официри међу собом познати, што до сад, па жалост, није било, — јер лако би нам било доказати да у самом Београдском гарнизону много официра има, који ту многе године тобоже у некој заједници живе, а још речиче изменили нису — па ће старији своје млађе, млађи старије и друг друга моћи по делима ценити, а не као што је то до сада бивало, да су се само по чувењу или злбоним клеветима познавали и ценили или — мрзили.

У официрском удружењу где су официри сами међу собом, може друг друга лакше неправдама лепим другарским начином — него ли у јавним кафанама — где такозвани војнички декорум није дозвољавао да пред другим етаљезима војних војника бламира; та и онако ови официри критикују — како је могао дакле официр махне свога друга да открива пред већ излојеђеним светом; па је на тај начин многа неспријатност и суровост, која је

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

